

Esitys luontolain valmisteluksi

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1. pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen;
2. lisätä luonnon monimuotoisuutta kustannustehokkaasti;
3. turvata ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys tasapainoinen toteutuminen;
4. ehkäistä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen siirtymistä Suomen rajojen ulkopuolelle (luontovuoto);
5. turvata luonnonvarojen kestävä käyttö, huoltovarmuus ja biotalouden toimintaedellytykset;
6. edistää luonnonhoitoa kaikilla toimialoilla.

1 Kestävän kehityksen tasapainoperiaate

Kaikessa lain soveltamisessa on huomioitava yhtäaikaaisesti ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys. Yhtäkään osa-aluetta ei saa edistää siten, että siitä aiheutuu kohtuutonta haittaa kahdelle muulle.

2 Luontotavoitteet

Valtion tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen, lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä parantaa uhanalaisten lajien ja luontotyyppien tilaa. Tavoitteita arvioidaan kokonaisuutena.

3 Maisematason ja elinympäristöjen monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuutta arvioidaan maisema- ja elinympäristötasolla kaikilla toimialoilla huomioiden eri elinympäristöt, luonnonvarojen käyttömuodot ja ekologinen kytkeytyneisyys.

4 Luonnonarvojen mittaaminen

Luonnonarvoja arvioidaan useilla mittareilla. Yksittäistä luonnonarvoindeksiä ei saa käyttää yksinomaisena päätöksenteon perusteena.

5 Vapaaehtoisuus ensisijaisena keinona

Luonnon monimuotoisuuden lisäämisessä käytetään ensisijaisesti vapaaehtoisia sopimuksia, kannustimia ja markkinaehtoisia ratkaisuja. Pakottavaa sääntelyä käytetään vain, jos vapaaehtoiset keinot eivät ole riittäviä.

6 Korvausperiaate

Jos luonnonsuojelusta tai tämän lain nojalla määrättävistä käyttörajoituksista aiheutuu ilman maanomistajan suostumusta maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle merkittävä taloudellinen menetys, aiheuttaja maksaa täyden korvauksen.

Aiheuttajalla tarkoitetaan sitä julkista tai yksityistä toimijaa, jonka päätös, määräys, vaatimus, sopimusehto, sertifiointivaatimus, rahoituksen ehto tai muu toimenpide välittömästi tai välillisesti aiheuttaa käyttörajoituksen tai muun taloudellisen menetyksen.

Korvaus kattaa menetetyn tuoton, omaisuuden arvon alenemisen, ylimääräiset kustannukset sekä muut todennettavat välittömät ja välilliset taloudelliset menetykset. Korvaus maksetaan ennen rajoituksen voimaantuloa tai viimeistään samanaikaisesti sen kanssa.

7 Tuotanto- ja luontovuodon ehkäiseminen

Kaikkia tämän lain mukaisia rajoituksia arvioitaessa on varmistettava, etteivät ne johda tuotannon, luonnonvarojen käytön tai ympäristökuormituksen siirtymiseen alueille, joissa ympäristövaatimukset ovat olennaisesti alhaisemmat. Merkittävistä rajoituksista tehdään riippumaton vaikutusarvio.

8 Luontovuodon arviointi

Merkittävistä uusista rajoituksista laaditaan riippumaton arvio tuotannon siirtymisestä, vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen Suomessa ja Suomen ulkopuolella, ilmastoon, luonnonvarojen käyttöön, kansantalouteen, huoltovarmuuteen, työllisyyteen ja alueiden elinvoimaan.

9 Luonnonhoidon kannustimet

Julkiset toimijat edistävät luonnon monimuotoisuutta ensisijaisesti vapaaehtoisin, kannustavin ja markkinaehtoisin keinoin kaikilla toimialoilla. Luonnonhoitoon osallistuminen tai luonnonarvojen lisääminen ei saa sellaisenaan johtaa käyttörajoituksiin ilman lain mukaista päätöstä ja täysimääräistä korvausta.

10 Harmaan suojelun ja harmaan rajoittamisen kielto

Yksikään toimija ei saa käyttää luonnonhoidon yhteydessä syntyneitä tai vapaaehtoisesti ilmoitettuja luontotietoja taikka muuta luonnonarvoja koskevaa tietoa siten, että niiden perusteella syntyy tosiasiallisia käyttörajoituksia ilman laissa säädettyä menettelyä.

Jos luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää käyttörajoituksia, asiasta on tehtävä lain mukainen päätös, jossa yksilöidään peruste, arvioidaan vaikutukset, määrätään

täysimääräinen korvaus ja turvataan muutoksenhaku.

Yksikään toimija ei saa suosituksilla, sopimusehdoilla, sertifiointivaatimuksilla, rahoituksen ehdoilla, vakuutusehdoilla, hankintaehdoilla tai muilla välillisillä keinoilla kiertää lain mukaista päätös- ja korvausmenettelyä. Vahingon aiheuttanut toimija on velvollinen korvaamaan vahingon täysimääräisesti.

11 Aiheuttaja maksaa -periaate

Tämän lain soveltamisessa noudatetaan aiheuttaja maksaa -periaatetta. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta aiheutuvat kustannukset tulee kohdistaa mahdollisimman suoraan siihen toimintaan tai kulutukseen, joka aiheuttaa luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvan haitan.

Lähtökohtana on, että luonnonvarojen käytöstä ja ympäristövaikutuksista aiheutuvat kustannukset sisällytetään tuotteiden ja palvelujen hintoihin. Tällöin tuotteen tai palvelun hankintapäätöksen tekevä loppukäyttäjä vastaa valintansa aiheuttamista ympäristökustannuksista markkinamekanismin kautta.

Lain nojalla asetettavat velvoitteet on toteutettava siten, että ne kohdistuvat mahdollisimman yhdenvertaisesti kaikkiin kotimaisiin ja ulkomaisiin tuotteisiin, palveluihin ja tuotantomuotoihin. Sääntely ei saa perusteettomasti heikentää suomalaisen tuotannon kilpailukykyä kotimaisilla tai kansainvälisillä markkinoilla eikä johtaa tuotanto- tai luontovuotoon.

Jos lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset eivät kohdistu pääosin tuotteiden ja palvelujen loppukäyttäjille, vaan vääristävät kilpailua tai kohdistuvat epäsuhteisesti yksittäisiin tuottajiin, maanomistajiin tai muihin toimijoihin ilman mahdollisuutta siirtää kustannuksia markkinoille, on sääntelyä muutettava tai täydennettävä siten, että aiheuttaja maksaa -periaate toteutuu oikeudenmukaisesti.

Aiheuttaja maksaa -periaatteen tavoitteena on varmistaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen toteutetaan kustannustehokkaasti, kilpailuneutraalisti ja siten, että ympäristökustannukset ohjaavat kulutus- ja tuotantopäätöksiä ilman, että suomalainen tuotanto joutuu perusteettomasti epäedulliseen kilpailuasemaan.

12 Tutkimukseen perustuva päätöksenteko

Lain toimeenpano perustuu vertaisarvioituun tutkimukseen, vaikutusarvioihin ja pitkäaikaisseurantoihin. Ristiriitaisessa tutkimusnäytössä sovelletaan suhteellisuusperiaatetta.

13 Seuranta

Lain vaikutuksia arvioidaan viiden vuoden välein ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys- ja luontovuoden näkökulmasta.

14 Lain tarkistaminen

Jos seuranta osoittaa, ettei laki saavuta tavoitteitaan tai aiheuttaa odottamattomia haittoja, valtioneuvoston on tuotava eduskunnalle esitys lain tarkistamisesta kahden vuoden kuluessa.

6.7.2026

Metsäammattilaisten verkosto

www.metsaammattilaiset.fi

info@metsaammattilaiset.fi